

Jaarverslag 2022

Inhoud

1. De werking van Antwerp Tax Academy.....	6
1.1. Achtergrond	6
1.2. Doelen.....	7
1.3. Onderzoeklijnen	8
1.3.1. Het draagkrachtbeginsel als 'leitmotiv' voor de hervorming van de personenbelasting in de actieve welvaartstaat.....	8
1.3.2. Fiscaliteit van ondernemingen in de 21 ^{ste} eeuw: opportuniteiten en uitdagingen van digitalisering en duurzaamheid'	9
1.3.3. Fiscaal federalisme	10
1.3.4. Het beheer van het privaat vermogen vanuit fiscaal perspectief.....	11
1.4. Ondersteunende faculteiten en instellingen	11
1.5. Organen.....	12
1.5.1. Directiecomité	12
1.5.2. Algemene ledenvergadering	13
1.6. Publiciteit.....	13
2. Lopende onderzoeksprojecten en onderzoeksfinanciering	14
2.1. Externe financiering	14
2.1.1. Erasmus+ project: "Learner-centered education in the field of taxation"	14
2.1.2. FWO-projecten	14
2.1.3. Projecten in samenwerking met buitenlandse universiteiten	14
2.1.4. Privaat gefinancierde onderzoeksprojecten	14
2.2. Interne financiering.....	15
2.2.1. BOF	15
2.2.2. IOB	15
2.2.3. Mandaatassistenten	15
2.2.4. BOF Methusalem	15
2.3. Lopende financieringsaanvragen	15
2.4. Afgeronde doctoraten	15
3. Permanente vorming douane en accijnzen.....	16
3.1. Europese erkenning.....	16
3.2. Nationale erkenning	16
3.3. Curriculumwijziging ManaMa fiscaal recht, afstudeerrichting douane en accijnzen	16
3.4. Modules.....	16
3.4.1. Algemene module	16

3.4.2. Specialisatiemodules	17
4. DIGITAX: Lopende onderzoeksprojecten en aanvragen voor onderzoeksfinanciering.....	17
4.1. Lopend onderzoek met Methusalemfinanciering	17
4.1.1. Fraud detection with behavioural data	17
4.1.2. Fairness in Machine Learning	17
4.1.3. Does corporate governance impact the level of tax disclosure?	17
4.1.4. Onderzoeksprojecten Luisa Scarcella	17
4.1.5. Onderzoeksprojecten Alessia Tomo	18
4.1.6. Onderzoeksprojecten Anouk Decuypere	18
4.2. Lopend onderzoek met externe financiering	18
4.2.1. Private sponsors	18
4.2.2. FWO	19
4.2.3. Vlaamse overheid	19
4.3. Lopend doctoraatsonderzoek op eigen middelen van de onderzoeker	20
4.3.1. International taxation and domestic policies: the choice for unorthodox taxation policies	20
4.3.2. Belastingregeling voor investeringen in de mijnbouw	20
4.3.3. The effect of the AI on the competitive advantage of the taxation practices of the CPA firms	20
4.3.4. Intellectual Property Tax Avoidance.....	20
4.3.5. Why and how to tax business profits in a global digitalized economy: a normative principle-based analysis of the corporate income tax and its alternatives	20
4.4. Lopend doctoraatsonderzoek in samenwerking met buitenlandse universiteiten	20
4.4.1. De Gordiaanse Knoop van Belastingheffing in de Europese Unie: een Herbezinning van de Allocatie van Bevoegdheden in de Europese Belastingen	20
4.4.2. Het FIRE-project (Financial Information Retrieval Ecosystem)	21
4.5. Lopend onderzoek met interne financiering, andere dan Methusalemfinanciering	21
4.5.1. Cooperative compliance	21
4.5.2. The future of the ability to pay principle.....	21
4.5.3. Digitalisering, duurzaamheid en belastingheffing.....	21
4.5.4. The allocation of taxing powers between developed and developing countries	22
4.5.5. A sustainable value theory for the international tax system.	22
4.5.6. Fairness perception and algorithmic decision of the tax government.....	22
4.6. Financieringsaanvragen ingediend in 2022.....	22
4.6.1. ERC-Grant	22

4.6.2. Belspo	22
4.6.3. FWO-aanvragen.....	22
4.6.4. BOF/Francqui startup Grant	23
4.6.5. Nationale bank.....	23
4.6.6. Tournesol.....	23
4.7. Affiliaties zonder financiële impact, met oog op indiening postdoc onderzoeksfinanciering ...	23
4.8. Onderzoeksverblijven.....	23
5. Activiteiten	23
5.1. Jaarlijks DigiTax congres	24
5.2. Summerschool: ‘Legal Technology and Legal Innovation’.....	24
5.3. Lectures series 2021-2022: Tax and Digital Transformation	24
5.4. Meeting met de Societal Impact Reflection Group	24
5.5. Workshop Fairness	24
5.6. ATA i.s.m. Antwerpen in Fiscalibus (AIF)	24
5.7. ATA – Alumni event: Fit For 55-Seminar	24
5.8. Filosofen over belastingen: workshop i.s.m. Hans Gribnau en Wim Lemmens	25
5.9. Opleiding Transfer Pricing	25
6. Samenwerkingen	25
6.1. Formele samenwerkingen	25
6.2. Informele samenwerkingen	26
7. Financiële situatie.....	26

1. De werking van Antwerp Tax Academy

1.1. Achtergrond

Het interfacultair instituut voor belastingwetenschap 'Antwerp Tax Academy' (ATA) werd opgericht op 20 november 2012 en is een samenwerking tussen de faculteiten Rechten, Letteren & Wijsbegeerte, Wetenschappen (departement Wiskunde informatica), Bedrijfswetenschappen en Economie, Sociale Wetenschappen, het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en –beheer en Antwerp Management School.

Het maatschappelijk doel van Antwerp Tax Academy bestaat in het bevorderen, faciliteren en uitvoeren van multidisciplinair fundamenteel en toegepast wetenschappelijk onderzoek.

De uitbouw van de moderne sociale welvaartsstaat, zoals die zich sinds de vorige eeuw heeft voltrokken, heeft ertoe geleid dat de overheid steeds meer wordt bevraagd. Naast het vervullen van klassieke overheidstaken (ordehandhaving, defensie en justitie) komt de overheid om redenen van elementaire sociale rechtvaardigheid ook actief tussen in het herverdelen van de welvaart. Tal van transfermechanismen onder de vorm van belastingen en sociale zekerheidsbijdragen zijn hiervan het bewijs. De overheid werpt zich echter ook op als aanbieder van allerlei collectieve voorzieningen, zoals in de gezondheidssector, in het onderwijs, in de transportsector (openbaar vervoer, wegeninfrastructuur), in de cultuur- en sportinfrastructuur enz. De realisatie van al deze taken vergt enorme budgettaire inspanningen waarbij belastingen een centrale rol vervullen (financiële functie). Samen met de verruimde overheidsfunctie is echter ook de eendimensionale visie op de rol van belastingen geëvolueerd. Naast een zuiver financiële functie worden belastingen ook als beleidsinstrument gehanteerd (regulerende functie). Het fiscale instrumentarium wordt dan gebruikt om een bepaald gedrag van de belastingplichtigen te stimuleren (bijv. investeringen, sparen, tewerkstelling) c.q. te ontmoedigen (bijv. milieuvervuiling, delokalisering van bedrijven). De studie van de belastingen kent daarom zeer uiteenlopende dimensies. Vragen zoals “wanneer belastingen heffen?” en “welke belastingen heffen?”, behoren tot de leer van de openbare financiën. Vragen zoals “hoe de belastingen vestigen en invorderen?” en “welke waarborgen toekennen aan de belastingheffende overheid resp. aan de belastingplichtigen?” worden gerekend tot de rechtswetenschap.

Maar ook nog andere disciplines zoals psychologie, ethiek, geschiedenis, economie, informatica en sociologie zijn geïnteresseerd in de belasting. Vooral de niet-financiële functies van de belastingen wekken deze interesse.

Deze multifocale benadering van belastingen vormt samengevat de belastingwetenschap, die dienstig kan zijn bij het doorgronden van de fiscale kennis- en beleidsvragen waarmee de hedendaagse samenleving wordt geconfronteerd.

De globalisering van het economisch verkeer, een toenemende mobiliteit van bedrijven en personen met de daaraan verbonden problemen van migratie en integratie van bevolkingsgroepen, de meergelaagdheid van de samenlevingsstructuren als gevolg van o.m. de uitbouw en verdieping van (bestaande) (supra)nationale structuren (bijv. de Europese Unie, de federalisering van nationale staatsverbanden), de solidariteit tussen staten, bevolkingsgroepen en individuen binnen deze gewijzigde structuren, vormen slechts enkele van de zovele uitdagingen en evoluties waarmee de belastingwetenschap te maken heeft.

Antwerp Tax Academy wil een interfacultair onderzoeksplatform bieden om de fiscale onderzoeksinspanningen vanuit een multidisciplinaire invalshoek te consolideren en verder uit te bouwen.

Het wil in de eerste plaats een ontmoetingsplaats bieden voor academici verbonden aan de Universiteit Antwerpen om hun fiscaal onderzoek beter op elkaar af te stemmen en om de multifocale dimensie ervan scherper te stellen. Het wil voorts een hefboom bieden om de samenwerking met andere binnenlandse en buitenlandse fiscale onderzoeksinstellingen (verder) uit te bouwen. Tenslotte wil het een forum bieden voor overleg en samenwerking met beleidsverantwoordelijken en voor valorisatie en verspreiding (door lezingen en vormingsprogramma's) van de bereikte onderzoeksresultaten.

Het interfacultair instituut is thans administratief verankerd in de Faculteit Rechten.

1.2. Doelen

Antwerp Tax Academy, als een multidisciplinair en interfacultair instituut voor fiscale studies, heeft de volgende doelstellingen:

- het leveren van een bijdrage aan de belastingwetenschap en derhalve aan de samenleving door fundamenteel en toegepast wetenschappelijk onderzoek, academische vorming en wetenschappelijke dienstverlening in het domein van de belastingen in de ruime zin van het woord;
- op een georganiseerde en gebundelde wijze meer zichtbaarheid geven aan de inspanningen die op het vlak van onderzoek, vorming en dienstverlening reeds door de verschillende onderzoeksgroepen, faculteiten, departementen en medewerkers werden geleverd op het terrein van de fiscaliteit;
- zorgen voor duidelijke externe erkenning, zowel internationaal als nationaal, van de fiscale deskundigheid en capaciteiten die aanwezig zijn aan de Universiteit Antwerpen en aan de Antwerp Management School;
- mobiliseren en versterken van het aanwezige potentieel aan onderzoekers en deskundigheid met het oog op het vormen van een voldoende kritische massa om de Universiteit Antwerpen en Antwerp Management School volwaardig te laten participeren in belangrijke internationale en nationale onderzoeksprogramma's;
- bieden van een onafhankelijk, open en pluralistisch academisch platform waar ook wetenschappers van buiten de Universiteit Antwerpen en de Antwerp Management School terecht kunnen voor multidisciplinair fiscaal onderzoek;
- zorgen voor een duidelijk institutioneel academisch aanspreekpunt voor externen (individuele onderzoekers alsook onderzoeksinstellingen) op zoek naar onderzoek, vorming of dienstverlening; het ontwikkelen en ondersteunen van specifieke vormingsinitiatieven op fiscaal vlak;
- het instandhouden en activeren van een open en levensbeschouwelijk pluralistisch platform voor samenwerking tussen het academische milieu (universiteiten, hogescholen) en de samenleving (overheden, bedrijven, belangengroeperingen enz.).

1.3. Onderzoekslijnen

Tot vorig jaar was Antwerp Tax Academy gericht op vijf onderzoekslijnen. In 2015 werden de vierde en de vijfde onderzoekslijn aan de drie originele onderzoekslijnen toegevoegd (zie punt 1.3.4 en punt 1.3.5). In de loop van 2018 werd onderzoekslijn 2 *'Belastingen als instrument ter bevordering van het ondernemerschap'* geactualiseerd en omgevormd tot onderzoekslijn *'Ondernemen in de 21e eeuw en nieuwe technologieën: fiscale opportuniteiten en uitdagingen'* (zie punt 1.3.2). In het najaar van 2022 werd de tweede onderzoekslijn inhoudelijk aangepast en werd de vijfde onderzoekslijn 'Fiscaal (rechts) vergelijkend onderzoek' geschrapt. De bedoeling is om Duurzaamheid (sustainability) als aandachtspunt onder te brengen in de tweede onderzoekslijn. De titel ervan werd aangepast: 'Fiscaliteit van ondernemingen in de 21ste eeuw: opportuniteiten en uitdagingen van digitalisering en duurzaamheid'.

De vijfde onderzoekslijn 'Fiscaal (rechts) vergelijkend onderzoek' wordt geschrapt omdat het veeleer een onderzoeksmethode is en geen onderzoeksobject. Het is de bedoeling dat de (rechts)vergelijkende methode in elke onderzoekslijn wordt toegepast. De publicaties die eerder onder onderzoekslijn vijf waren opgenomen, werden ondergebracht onder punt 6 (overig onderzoek) dat is hernummerd tot punt 5.

1.3.1. Het draagkrachtbeginsel als 'leitmotiv' voor de hervorming van de personenbelasting in de actieve welvaartstaat

De wetgever heeft bij de hervorming van de wetgeving inzake de inkomstenbelastingen in 1962 duidelijk rekening willen houden met de draagkracht van de belastingplichtige. Deze ambitie stond vooral centraal bij de uitwerking van de personenbelasting. Genoemde belasting werd immers sindsdien geheven op de globale inkomsten, ongeacht de aard ervan, en de cumulatieve belasting van de inkomsten van echtgenoten werd veralgemeend.

De wetgever ging uit van de gedachte dat een rechtvaardige lastenverdeling niet behoorlijk kon worden gerealiseerd indien enkel rekening werd gehouden met het fiscaal draagvermogen van het individu. Het gezin werd gezien als een economische eenheid, en derhalve werd, ter beoordeling van de draagkracht van de belastingplichtigen, de samenstelling van hun gezin in aanmerking genomen. Dit uitte zich o.m. in de verhoging van het belastingvrij minimum en een progressieve reductie op basis van het aantal familieleden ten laste. Op grond van voormeld beginsel werd ook de invoering gerechtvaardigd van de progressie van de tarieven in de personenbelasting. Wel werd erover gewaakt dat deze progressie niet zo hoog werd opgevoerd dat zij zou leiden tot een inkomensnivellering i.p.v. tot enkel een billijke aanpassing van de belastingdruk aan het werkelijke draagvermogen. Ook de omstandigheid dat de personenbelasting in principe wordt geheven op een netto-grondslag, geeft uiting aan het draagkrachtbeginsel.

Over de jaren heen is het Wetboek inkomstenbelastingen echter veelvuldig gewijzigd, met als gevolg dat van de oorspronkelijke bedoeling een eenvoudige belasting te ontwikkelen, weinig terecht is gekomen en dat van de eerbiediging van het draagkrachtbeginsel steeds minder sprake is. Dit rechtvaardigt de vraag of ons huidige stelsel *in globo* nog beantwoordt aan het grondwettelijk gewaarborgd gelijkheidsbeginsel, waarvan het draagkrachtbeginsel kan worden beschouwd als een uitloper. De zware fiscale druk op inkomsten uit arbeid vergeleken met de fiscale druk op andere

inkomsten, vormt hiervan een schoolvoorbeeld. De belastingdruk voor loontrekkenden in België behoort al jaren tot de hoogste ter wereld ondanks talrijke beleidsmaatregelen om hieraan te verhelpen.

Verder hebben de verschillende aanpassingen aan het Wetboek inkomstenbelastingen sinds 1962 ertoe geleid dat de Belgische inkomstenbelastingen hopeloos ondoorzichtig en ingewikkeld zijn geworden en rijst de vraag door welke basisopties de inkomstenbelastingen thans worden beheerst.

Belastingplichtigen hebben het steeds moeilijker om de logica van het systeem te doorgronden, zij worden geconfronteerd met talloze snel wijzigende, moeilijk te begrijpen fiscale regeltjes waarvan de samenhang en logica vaak ver te zoeken is.

Belastingplichtigen dreigen hierdoor steeds meer te vervreemden van het fiscaal regime waaraan zij worden onderworpen. Een gevolg is dat zij steeds minder begrip kunnen opbrengen voor de zinvolheid van de forse financiële inspanning die jaarlijks van hen wordt verwacht.

De personenbelasting vandaag vertoont fundamentele onevenwichten die vragen om een meer grondige hervorming. Opdat een degelijke hervorming op een voldoende ruim (maatschappelijk) draagvlak zou kunnen rusten, is voorafgaandelijk een grondig debat vereist dat rust op interdisciplinair fundamenteel onderzoek. Zo moet o.m. opnieuw de vraag worden gesteld of de oorspronkelijke basisopties inzake de personenbelasting (nl. een eenvoudige, efficiënte en rechtvaardige belasting naar draagkracht) nog wel als valabel kunnen worden beschouwd. Indien het draagkrachtbeginsel niet meer als een aanvaard uitgangspunt wordt beschouwd, rijst de vraag volgens welk(e) beginsel(en) de personenbelasting dan wel gestalte moet krijgen. Wordt het draagkrachtbeginsel daarentegen nog wel aanvaard, dan rijst de vraag of draagkracht beoordeeld moet worden op individuele basis (per belastingplichtige) dan wel rekening houdende met al dan niet juridisch gestructureerde samenlevingsvormen (bv. feitelijke samenwoning, wettelijke samenwoning, huwelijk, enz.). Voorts rijst de vraag of vanuit het draagkrachtprincipe het nog kan worden verantwoord dat in de personenbelasting de verschillende soorten inkomsten zo uiteenlopend worden belast. Vergelijk daartoe bijv. de belasting op de roerende inkomsten en bepaalde onroerende inkomsten met de belastingdruk op inkomsten uit arbeid.

Beperkt de vaststelling van de draagkracht zich tot de “draagkracht” geput uit inkomen (ongeacht de oorsprong ervan: arbeid of vermogen), of moet ook rekening worden gehouden met het volledige vermogen van de belastingplichtigen, ook als dat geen inkomen genereert? Moet bij de vaststelling van de draagkracht naast het inkomen en/of vermogen eventueel nog rekening worden gehouden met andere factoren (bijv. de koppeling van draagkracht aan cognitieve capaciteiten, enz.)?

1.3.2. Fiscaliteit van ondernemingen in de 21ste eeuw: opportuniteiten en uitdagingen van digitalisering en duurzaamheid'

Nieuwe technologieën en de digitalisering hebben een fundamentele impact op onze maatschappij. Deze evolutie brengt zowel fiscale opportuniteiten als uitdagingen met zich mee.

Aan de ene kant bieden nieuwe technologieën (datamining, blockchain, internet of things, enz.) opportuniteiten voor de fiscale administratie op het vlak van efficiëntie, als middel voor een betere handhaving van de belastingplicht. Deze verhoogde efficiëntie kan voor ondernemingen bijdragen tot

meer vertrouwen in een goed georganiseerde overheid, tot minder administratieve lasten, meer transparantie en een betere 'compliance'. Doch privacyoverwegingen en meer algemeen, de rechtsbescherming van de belastingplichtige moeten hierbij eveneens in aanmerking worden genomen.

Aan de andere kant leidt de digitalisering tot een nieuwe economische werkelijkheid (bv. nieuwe werkvormen en nieuwe ondernemingsmodellen), waarmee de huidige regelgeving onvoldoende rekening houdt. Het is van belang dat ook binnen deze nieuwe economische werkelijkheid ondernemingen een rechtvaardige belastingbijdrage betalen in functie van de plaats waar waarde wordt gecreëerd.

Voorts biedt de digitalisering nieuwe risico's van agressieve fiscale planning en concurrentiestrijd tussen lidstaten om investeringen aan te trekken. Ook België ontsnapt hier niet aan en participeert als kleine, open economie zelfs effectief mee aan deze hevige concurrentiestrijd.

Het regelgevend kader moet aan deze evolutie aangepast worden, om te blijven voldoen aan de eisen van gelijkheid, draagkracht en efficiëntie. Dit vormt een uitdaging aangezien waardecreatie in de digitale economie minder gekoppeld is aan fysieke aanwezigheid, maar meer aan immateriële activa die eigen zijn aan de digitalisering (intellectuele eigendomsrechten, artificiële intelligentie).

De aanpassing van de internationale, Europese en Belgische ondernemingsfiscaliteit aan deze wereldwijde ontwikkelingen, staat centraal in deze onderzoekslijn.

1.3.3. Fiscaal federalisme

Onder de druk van diverse crisissen sinds het begin van de 21ste eeuw, zoals de vastgoedcrisis en de daarop volgende financiële en economische crisis, de Coronapandemie en de Oekraïne crisis lijkt in de Europese Unie, en meer in het bijzonder in de Eurozone, een toegenomen behoefte te bestaan aan een verdere integratie op fiscaal en begrotingstechnisch vlak. Deze vaststelling rechtvaardigt vragen over het al dan niet 'overdragen' van 'fiscale' soevereiniteit door de lidstaten ten gunste van de Europese Unie resp. de Eurozone.

Moet de versterking van de economische en monetaire unie binnen de Europese Unie, en meer specifiek binnen de eurozone, effectief leiden tot een grotere inspraak op Europees niveau bij de uitoefening door de lidstaten van hun eigen fiscale bevoegdheden? Zo ja, tot hoever is men bereid deze verdergaande inspraak vanuit Europa toe te laten en hoe verhoudt dit alles zich tot het zgn. subsidiariteitsprincipe?

Veronderstelt een monetaire unie ook dat (op termijn) meer moet worden geraakt aan de nationale fiscale soevereiniteit zelf van de lidstaten en tot de invoering van regelrechte Europese belastingen?

Ten slotte roept de ontwikkeling naar meer regionale autonomie binnen de EU-lidstaten, vragen op over de mogelijkheden tot en de grenzen aan de verkaveling van fiscale bevoegdheden over meerdere bestuursniveaus en naar de wijze waarop bestuursrechtelijke verzelfstandigingsprocessen fiscaal het meest optimaal kunnen worden afgewikkeld.

1.3.4. Het beheer van het privaat vermogen vanuit fiscaal perspectief

De vierde onderzoekslijn is gericht op multidisciplinair onderzoek (juridisch, sociologisch, economisch en ethisch) over de fiscale aspecten van het privaat vermogen gezien vanuit het perspectief van de eigenaar.

Eenzijds focust het onderzoek op het fiscale statuut van het privaat vermogen gedurende het leven. Het onderzoek richt zich daarbij in eerste instantie op de fiscale gevolgen van het verwerven van vermogen. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de fiscale behandeling van het beheer en het bezit van het vermogen.

Anderzijds richt het onderzoek zich op de fiscale behandeling van de overdracht van vermogen en naar de verhouding tussen vermogenstransfertsbelastingen tot eventuele vermogensbelastingen. Het fiscaal regime van de overdracht van het vermogen, weerspiegelt vaak de eigen bijzondere visie van de fiscale wetgever op traditionele concepten als gezin en vermogen. Zo stimuleert de fiscale wetgever via tal van technieken (categorieën erfgenamen, gelijkstellingen, vrijstellingen en verminderingen) de gezinsvorming. Te denken valt aan het fiscaal statuut van partnerrelaties of aan de fiscale behandeling van zorgrelaties. Via vrijstellingen en verminderingen bij de overdracht van bepaalde vermogensbestanddelen beïnvloedt de fiscale wetgever ook de wijze van samenstelling van het vermogen. Te denken valt hier aan de fiscale behandeling van familieondernemingen, maar evenzeer aan de vrijstelling op de vererving van de gezinswoning.

1.4. Ondersteunende faculteiten en instellingen

Antwerp Tax Academy wordt door de hierna vermelde faculteiten en instellingen ondersteund:

Faculteit Rechten:

- Onderzoeksgroep Onderneming en Recht
- Onderzoeksgroep Overheid en Recht
- Onderzoeksgroep Persoon en Vermogen
- Onderzoeksgroep Rechtshandhaving
- Onderzoeksgroep Recht en Ontwikkeling

Faculteit Bedrijfswetenschappen en Economie:

- Departement Accountancy en Financiering
- Departement Algemene Economie
- Departement Marketing
- Departement Engineering Management

Faculteit Letteren en Wijsbegeerte:

- Centrum voor Ethiek (Departement Wijsbegeerte)
- CLIPS (Computational Linguistics & Psycholinguistics)
- Departement Vertalers en Tolken
- Departement Geschiedenis

Faculteit Sociale Wetenschappen

- Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck

Faculteit Wetenschappen

- Departement Wiskunde-Informatica
- Onderzoeksgroep Ontwikkeling database systemen (ADReM Data Lab)

Instituut voor Ontwikkelingsbeleid – en beheer (IOB)

Antwerp Management School

1.5.Organen

1.5.1. Directiecomité

Hierna volgt een overzicht van de leden van het directiecomité van Antwerp Tax Academy:

Barbaix Renate, Faculteit Rechten

Bruno Blondé, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Departement Geschiedenis

Brosens Linda, Faculteit Rechten

Calders Toon, Faculteit Wetenschappen, Departement Wiskunde – Informatica

Cantillon Bea, Faculteit Sociale Wetenschappen – Centrum Sociaal Beleid

Cassimon Danny, Instituut voor Ontwikkelingsbeleid

Damen Sven, Departement Accountancy en Financiering

De Borger Bruno, Faculteit Bedrijfswetenschappen en Economie

De Ceuster Marc, Faculteit Bedrijfswetenschappen en Economie en Antwerp Management School

De Haes Steven, Antwerp Management School

De Raedt Sylvie, Research manager DigiTax

Deloof Marc, Faculteit Bedrijfswetenschappen en Economie en Antwerp Management School

Dister Wouter, Faculteit Rechten

Jorissen Ann, Faculteit Bedrijfswetenschappen en Economie en Antwerp Management School

Lemmens Willem, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Centrum voor Ethiek

Martens David, Faculteit Bedrijfswetenschappen en Economie – OG Applied Data Mining

Pauwels Karl, Faculteit Rechten

Peeters Bruno, Faculteit Rechten - voorzitter Antwerp Tax Academy

Plets Nicole, Faculteit Rechten

Rivière Inès, Faculteit Rechten

Rozie Joëlle, Faculteit Rechten

Smet Rik, Faculteit Rechten

Vandenhole Wouter, Faculteit Rechten – Onderzoeksgroep Recht en Ontwikkeling

Van de Vijver Anne, Faculteit Rechten

Vanderhallen Miet, Faculteit Rechten

Van Dooren Eric, Faculteit Rechten

Van Liedekerke Luc, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Centrum voor Ethiek, Dep. Management

Van Vaerenbergh Leona, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte
Verbist Gerlinde, Faculteit Sociale Wetenschappen – Centrum Sociaal Beleid
Vet Cassandra, Instituut voor Ontwikkelingsbeleid
Waeysens Sharon, Faculteit Rechten

De vergaderingen, rapportering en de agendering van het directiecomité worden in het Nederlands gehouden omdat er geen anderstaligen lid zijn van het directiecomité.

1.5.2. Algemene ledenvergadering

Ten minste eenmaal per jaar komt de algemene ledenvergadering samen voor reflectie over het te voeren en gevoerde onderzoeksbeleid. Daarbij worden de verschillende activiteiten van het voorbije jaar besproken en worden de initiatieven die reeds genomen zijn of zullen worden genomen voor het komende jaar overlopen. Hier wordt ook gereflecteerd over de verwezenlijkingen van Antwerp Tax Academy. Dit betreft de vormingsactiviteiten, studiedagen, publicaties, onderzoeksprojecten, doctoraten, samenwerkingen en dergelijke meer.

Tijdens de algemene ledenvergadering worden ook de bestaande onderzoekslijnen en mogelijke nieuwe onderzoekslijnen besproken.

Sedert 2021 verlopen de vergaderingen, rapportering en de agendering van de algemene ledenvergadering in het Engels vanwege de aanwezigheid van anderstalige leden die het Nederlands niet voldoende machtig zijn.

1.6. Publiciteit

Antwerp Tax Academy kan voor de financiering van haar activiteiten rekenen op giften, op de financiële ondersteuning van overheden, sponsors en op de inkomsten uit studieactiviteiten en uit onderzoeksopdrachten.

Voor de praktische organisatie van haar studiedagen doet Antwerp Tax Academy beroep op de diensten van NEXUS van de Faculteit Rechten, dat de opvolger is van het Centrum voor Beroepsvervolmaking in de Rechten (CBR). NEXUS neemt, tegen betaling, de praktische organisatie van de studiedagen op en zorgt eveneens voor de publiciteit door middel van (digitale) flyers en nieuwsberichten.

Naast dit alles heeft Antwerp Tax Academy ook een tweetalige website (www.antwerptaxacademy.be) (NL/ENG) met een overzicht van de werking, het doel, de achtergrond, de leden, het onderzoek, de activiteiten en het nieuws van Antwerp Tax Academy. Er worden ook hyperlinks gebruikt voor verwijzing naar verschillende artikels over Antwerp Tax Academy die in de pers verschenen zijn.

2. Lopende onderzoeksprojecten en onderzoeksfinanciering

2.1. Externe financiering

2.1.1. Erasmus+ project: “Learner-centered education in the field of taxation”

De promotor van dit onderzoeksproject is Marc Deloof. Marc werkt hiervoor samen met zijn collega Tanja Kirn van de Universiteit van Liechtenstein. Het project is afgelopen en positief geëvalueerd. Er is over dit project een paper beschikbaar met als titel: *'Het effect van een belastingaftrek voor het eigen vermogen op ondernemingsrisico en winstverschuivingen in ondernemingsgroepen'*. Er wordt getracht om de paper te publiceren. Een uitgebreide samenvatting van dit project is beschikbaar op de [ata-webpagina](#).

2.1.2. FWO-projecten

2.1.2.1. Project “Strategische veranderingen in familiebedrijven”

De promotoren zijn Ann Jorissen, Eddy Laveren en Ine Paeleman. De titel van dit strategisch basisonderzoek is *'de rol van management controle systemen en informaticasystemen bij strategische verandering in (familie)bedrijven'*. De onderzoekers zijn Tristan De Blick en Saher Saheli. Het onderzoek heeft een fiscale en een financiële component (nieuwe financiële instrumenten en vormen). Het betreft een onderzoek naar de gevolgen van veranderingen binnen familiebedrijven. Dit onderzoek startte in september 2019 en loopt tot 2023. Vanwege de coronapandemie werd geopteerd voor telefonische enquêtes en telefonische opvolging. De verzamelde data van de surveys werden geanalyseerd en verwerkt. De resultaten uit dit onderzoek zullen gepubliceerd worden in wetenschappelijke tijdschriften.

2.1.3. Projecten in samenwerking met buitenlandse universiteiten

2.1.3.1. Project “Transfer Pricing”

Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met Nicolas Hellman (professor aan de de Universiteit van Stockholm School of Economics). De promotor van dit project is Ann Jorissen. De paper werd gepresenteerd op 15 november 2019 op het Management Accounting Research Group (MARG) Conference in Birmingham aan de Aston Business School. Ook is de paper ingediend voor presentatie op het EAA congres in 2020. Op 28 juni 2019 werd de paper ook gepresenteerd op het International Conference of the Management Control Association, dat gehouden werd van 26 tot 28 juni 2019 aan de University of Roehampton in London.

2.1.4. Privaat gefinancierde onderzoeksprojecten

2.1.4.1. Project “Hoe moeten de heffingsbevoegdheden m.b.t. de inkomsten van overheidsdiensten worden verdeeld?”

Veerle Lerut voerde onderzoek uit dat werd gesponsord door Cazimir-advocaten. De promotoren zijn Bruno Peeters en Anne Van de Vijver. Veerle startte haar doctoraatsonderzoek met ingang 15 november 2020 voor 40% fteq voor een periode van 4 jaar (van 2020 tot 2024). De titel van haar proefschrift luidt *'The double tax treaty provision on government services'*. De doctoranda heeft in overleg met de promotoren en sponsors haar onderzoek om persoonlijke redenen tijdelijk *on hold* gezet.

2.2. Interne financiering

2.2.1. BOF

2.2.1.1. Project “De functie van en de criteria voor intergenerationeel erfrecht”

De promotoren van dit onderzoeksproject zijn Renate Barbaix en Frederik Swennen. De onderzoeker is Linde Wuyts (BOF). De titel van dit onderzoeksproject is ‘*The function and Criteria of Intergenerational Inheritance Law*’. Linde Wuyts zoekt naar de wettelijke grondslagen van het erfrecht. Daarin zit ook een fiscaal component vervat. Het doctoraatsonderzoek van Linde Wuyts is in eindfase.

2.2.1.2. De rol van billijkheid in het erfrecht

De promotoren van dit onderzoeksproject zijn Renate Barbaix en Frederik Swennen. Damiaan Leire is initieel aangesteld als onderzoeker op een FWO-project met als titel: ‘*The function and criteria of intergenerational inheritance*’. Het onderzoek van Damiaan Leire heeft geleid tot nieuw BOF-onderzoeksproject BOF met als titel: “*De rol van billijkheid in het erfrecht*”.

2.2.2. IOB

2.2.2.1. Project “International political economy of tax avoidance”

Cassandra Vet startte haar doctoraatsonderzoek in juni 2019 onder het promotorschap van Danny Cassimon en co-promotor Anne Van de Vijver. Cassandra Vet doet onderzoek naar ‘*BEPS-Related Technical Assistance in the International Political Economy of Tax Avoidance. A Process-Tracing Analysis to Agency and Discipline in Transfer-Pricing Auditing*’. Cassandra heeft veldonderzoek gedaan in drie Afrikaanse landen. Ze heeft daarover een paper geschreven die voor publicatie zal worden aangeboden.

2.2.3. Mandaatassistenten

2.2.3.1. “Bewijs in fiscale zaken”

Inès Rivière startte haar doctoraatsonderzoek op 12 maart 2018 onder het promotorschap van Nicole Plets. De titel van haar doctoraat is: ‘*Kritische analyse van de bewijslast (verdeling) in het fiscaal recht, met het oog op een betere rechtsbescherming van de belastingplichtige*’. Inès Rivière bekam ook een ‘*Ernst Mach Grant*’ beurs voor een onderzoeksverblijf aan de WU Vienna, Institute for Austrian and International Tax Law (Oostenrijk), voor juli – augustus – september 2021. Zij verkreeg daarvoor ook een financiële tussenkomst van het FWO. Inès is terug van haar verblijf in Wenen. Inès Rivière kreeg een gunstig advies van de doctoraatscommissie. Ze zal haar doctoraat neerleggen voor de neerleggingscommissie die allicht in het najaar 2023 zal samenkomen.

2.2.4. BOF Methusalem

2.2.4.1. Project “DigiTax”

De promotor van dit onderzoeksproject is Bruno Peeters en de co-promotoren zijn Ann Jorissen, Toon Calders, David Martens, Anne Van de Vijver. Voor meer informatie wordt verwezen naar punt 4 DigiTax.

2.3. Lopende financieringsaanvragen

Er zijn geen lopende financieringsaanvragen gemeld.

2.4. Afgeronde doctoraten

Een overzicht van de afgeronde doctoraten die vóór 2022 verdedigd werden, kan worden geraadpleegd via de [website van ATA](#).

3. Permanente vorming douane en accijnzen

3.1. Europese erkenning

Binnen de Master na Master fiscaal recht van de faculteit rechten, startte vanaf het academiejaar 2021-2022, een afstudeerrichting douane en accijnzen. Deze opleiding kreeg in 2021 een formele erkenning van de Europese Commissie (EU Customs Certificate of Recognition).

Voor een structurele academische onderwijs- en onderzoeksondersteuning voor dit programma (en voor de permanente vorming douane en accijnzen, zie infra punt 3.2 en 3.4.) is voor 50 % fteq budgetruimte voorzien voor aanstelling van een docent in het statuut van BAP, graad docent, voor de periode van 1 maart 2021 tot 29 februari 2024. Deze termijn kan na gunstige evaluatie worden verlengd met 1 jaar. In het raam van deze budgetruimte is in eerste instantie Rik Smet aangesteld (ten belope van 50 %). Zijn aanstellingspercentage werd nadien herleid tot 30 % om voor 20 % fteq mandaatruimte te laten voor de aanstelling van Ward Lietaert als academisch medewerker (BAP) (20 %).

3.2. Nationale erkenning

ATA organiseert jaarlijks ook een algemene module in de permanente vorming douane en accijnzen. Deze opleiding is erkend door de FOD Financiën (besluit administrateur generaal van 10 februari 2022). Het programma van de algemene module werd met het oog op het bekomen van deze erkenning uitgebreid van 48u naar 72u om inhoudelijk volledig te voldoen aan de voorwaarden van het Ministerieel Besluit van 21 januari 2021 tot vaststelling van de modaliteiten en voorwaarden voor de erkenning van gespecialiseerde opleidingen in België inzake douane-, btw en accijnsreglementering in het bijzonder mbt de indiening van de douaneaangiften (BS 02-02-2021) (zie ook 3.4).

3.3. Curriculumwijziging ManaMa fiscaal recht, afstudeerrichting douane en accijnzen

Het curriculum van de Master na Master fiscaal recht werd aangepast door toevoeging van een afstudeerrichting douane en accijnzen met ingang van het academiejaar 2021-2022

3.4. Modules

De permanente opleiding douane en accijnzen is een modulair samengestelde, academisch georiënteerde specialisatieopleiding douanerechten en accijnzen die in samenspraak met de FOD Financiën en met medewerking van de privésector wordt georganiseerd door de Universiteit Antwerpen - ATA (Nederlandstalig luik) en de Universiteit Luik (Franstalig luik). Bij het uitwerken van de opleiding is rekening gehouden met het EU Customs Competency Framework. De opleiding richt zich tot een gemengd docenten- én studentenkorps, afkomstig uit de FOD Financiën, de privésector, de magistratuur en de academische wereld.

3.4.1. Algemene module

De algemene module editie 2022 vond plaats en verliep heel succesvol. Er waren een 45-tal inschrijvingen: 28 voor het volledige basisprogramma (72 lessen) en 18 voor het verkorte basisprogramma (24 lessen). De lessen gingen digitaal door op: 14, 15, 17, 21, 22 en 24 februari 2022 en 7, 8, 10, 14, 15 en 17 maart 2022. De lessen werden tevens opgenomen. Het examen vond plaats op 25 maart 2022. De havenuitstap en de plechtige proclamatie in het Havenhuis van Antwerpen vonden plaats op vrijdag 29 april 2022. Ter afsluiting van de algemene module wordt naar jaarlijkse gewoonte ook een geleid bezoek gebracht aan de Antwerpse haven. Tijdens deze uitstap kregen de deelnemers

een rondleiding in het havenhuis. Vervolgens werd een bezoek gebracht aan het Grensinspectiepost Linkeroever (GIP LO), MSC PSA European Terminal (MPET containerhandling), ICO Terminal (RoRo handling), Katoen Natie (opslag van granulaten) en Luik Natie (temperatuurgecontroleerde magazijnen).

3.4.2. Specialisatiemodules

Deelnemers die het algemeen programma met succes hebben gevolgd kunnen inschrijven in verschillende specialisatiemodules, die in het Engels gegeven worden. Bij het uitwerken van de specialisatiemodules wordt rekening gehouden met het EU Customs Competence Framework.

De volgende specialisatiemodules vonden plaats in 2022:

- (1) 'Customs Debt and Litigation': 28, 29, 30, 31 maart en 1 april 2022;
- (2) 'Risk and Compliance': 25, 26 en 28 april 2022;
- (3) 'Export': 16, 17, 18, 19 en 20 mei 2022;
- (4) 'Excises': 24 en 25 oktober 2022;
- (5) 'Customs Environment': 21, 22 en 23 november 2022.

4. DIGITAX: Lopende onderzoeksprojecten en aanvragen voor onderzoeksfinanciering

4.1. Lopend onderzoek met Methusalemfinanciering

4.1.1. Fraud detection with behavioural data

Dieter Brughmans startte zijn doctoraatsonderzoek in oktober 2019 met als titel: *'Fraud detection with behavioural data'* onder het promotorschap van David Martens. David ontwerpte een algoritme 'Nice'. Daarvoor kreeg hij in 2021 de 'best paper award' op de Doctoral Day op de Faculteit Bedrijfswetenschappen en Economie.

4.1.2. Fairness in Machine Learning

Daphne Lenders startte op 1 september 2020 met haar doctoraatsonderzoek dat kadert binnen het onderwerp Fairness in Machine Learning. Haar promotoren zijn Toon Calders en Sylvie De Raedt. Daphne werkt aan haar doctoraat en daarnaast werkt zij met masterstudenten op de data van Vlabe (Vlaamse belastingsadministratie) in het kader van een onderzoek naar indicatoren voor een succesvol bankonderzoek in erfbelasting. Op 18 oktober 2022 heeft een voorstelling van de onderzoeksresultaten plaatsgevonden bij de Vlabe. Er zal geen vervolgonderzoek volgen.

4.1.3. Does corporate governance impact the level of tax disclosure?

Michiel Van Roy startte zijn onderzoek op 1 september 2020 met als titel: *"Does corporate governance impact the level of the tax disclosure?"*. De promotoren zijn Ann Jorissen, Anne Van de Vijver en David Martens. Het betreft een doctoraat op bundel. In het kader van zijn onderzoek loopt Michiel stage bij de FOD Financiën. Michiel heeft inmiddels een eerste paper afgewerkt. Tijdens zijn stage doet Michiel onderzoek naar de kwaliteit van de internationaal uitgewisselde data voor fraudeonderzoek.

4.1.4. Onderzoeksprojecten Luisa Scarcella

Luisa Scarcella startte op 1 januari 2021 als post-doc onderzoekster en heeft Digitax verlaten op 18 juli 2022. In deze periode heeft zij diverse onderzoeksprojecten ontwikkeld. Luisa diende o.m. een FWO-projectvoorstel in op 12 maart 2021 samen met Bruno Peeters en Anne Van de Vijver i.v.m. de cashless payments en het recht op privacy en het gelijkheidsbeginsel in de context van de digitale ongeletterdheid. Deze aanvraag werd ondanks hoge score niet gehonoreerd maar heeft wel geleid tot een paper over dit onderwerp samen met Sofia Ranchordas (Universiteit Groningen) gepubliceerd in de *the William &*

Mary Bill of Rights Journal (titel artikel: “*automated government for vulnerable citizens: intermediation rights*”).

Daarnaast heeft Luisa Scarcella in december 2021 een aanvraag ingediend bij het FWO voor een postdoc mandaat om onderzoek te doen rond fiscale incentives voor innovatie onder het promotorschap van Bruno Peeters, Anne Van de Vijver en Tarcisio Diniz Magalhaes. Deze financiering werd toegekend door het FWO, maar kon niet worden opgenomen wegens het vertrek van Luisa Scarcella sinds 18 juli 2022. Verder heeft Luisa tijdens haar verblijf in Antwerp diverse papers geschreven en was zij spreker op diverse internationale congressen (zie overzicht op de website van DigiTax). Vanaf 1 november 2022 werd ze vervangen door Alessia Tomo.

4.1.5. Onderzoeksprojecten Alessia Tomo

Alessia startte op 1 november 2022 als post-doc onderzoeker bij DigiTax. Zij wenst vooral onderzoek uit te bouwen rond de inzet van derde partijen in het belastingheffingsproces.

4.1.6. Onderzoeksprojecten Anouk Decuypere

Anouk Decuypere was een post-doc onderzoeker gefinancierd door Methusalem van 1 december 2021 tot 1 september 2022. Gedurende die periode heeft ze diverse financieringsaanvragen ingediend met betrekking tot onderzoek rond fairness en de inzet van artificiële intelligentie bij de fiscale administratie. Er werd onder meer een FWO-projectvoorstel ingediend op 1 april 2022, o.l.v. Anne Van de Vijver en Stéphanie Desomer. Er werd ook een voorstel ingediend bij de Nationale bank van België om dit onderzoek te financieren.

Vanaf 1 september 2022, werd ze aangesteld als onderzoeksmanager in de onderzoeksgroep ‘Onderneming en Recht’. Ze blijft echter ook verbonden aan DigiTax. Ondertussen is bekend dat Anouk via beide voormelde kanalen financiering heeft bekomen voor haar onderzoek. Zij zal bijgevolg vanaf 1 januari 2023 worden aangesteld op middelen van het FWO.

4.2. Lopend onderzoek met externe financiering

4.2.1. Private sponsors

4.2.1.1. Taxatie van artificiële intelligentie

Kimberly Van Sande startte haar doctoraatsonderzoek in oktober 2019 onder het promotorschap van Anne Van de Vijver en Bruno Peeters. Het onderzoek wordt gefinancierd door Tiberghien Phd Research Grant (40 % aanstelling aan de UAntwerpen). Sinds december 2022 wordt haar onderzoek ook bijkomend gefinancierd door de Methusalemfondsen (bijkomende 20 %) met het oog op het aanvraag van bijkomende financiering voor haar onderzoek. Haar doctoraatsonderzoek is nog lopende.

4.2.1.2. Transfer pricing in digitale economie

Mariya Otto startte haar doctoraatsonderzoek in oktober 2019 onder het promotorschap van Anne Van de Vijver en Bruno Peeters. Haar onderzoek wordt gefinancierd door Deloitte Grant (40 %). Mariya startte in oktober 2019. Haar doctoraatsonderzoek is nog lopende.

4.2.1.3. The virtual permanent establishment in international tax law

Eva Baekelant startte haar doctoraatsonderzoek op 1 september 2020 onder leiding van Anne Van de Vijver. Haar onderzoek wordt gefinancierd door EY Grant (40 %).

4.2.1.4. Fairness in Machine Learning

Dankzij de steun van AXA Joint Research Initiative kon het doctoraatsonderzoek van Marco Favier onder het promotorschap van Toon Calders gefinancierd worden. Marco startte in het najaar 2019. Zijn doctoraatsonderzoek is nog lopende.

4.2.2. FWO

4.2.2.1. Limits and legitimacy of the use by tax authorities in the light of the prohibition of fishing expeditions

Het dubbeldoctoraat van Liesa Keunen wordt gefinancierd door het FWO (dubbeldoctoraat UGent en UAntwerpen). De promotoren zijn Sylvie De Raedt, Bruno Peeters en Eva Lievens (UGent). De titel van haar onderzoek is: *'Big data onderzoek door de fiscale administratie: de juridische grondslag en grenzen van het verbod of fishing expeditions'*. Liesa startte aan de UGent in oktober 2019. Officieel werd ze aangesteld als (joint-)Phd van UAntwerpen sinds maart 2021. Ondertussen is Liesa Keunen overgeschakeld naar een doctoraat op bundel.

4.2.2.2. Deus Tax Machina: The use of artificial intelligence by tax administrations in the EU and its implications for taxpayers

Dit betreft initieel het doctoraatsonderzoek van Emma Caeyers met als titel: *'Artificiële intelligentie gebruikt door de belastingadministratie, balancerend tussen efficiëntie en het recht op privacy'* onder leiding van Bruno Peeters, Anne Van de Vijver en Toon Calders. Dit onderzoek werd opgestart met behulp van Methusalemfinanciering. Emma is in 2020 gestopt met haar onderzoek. David Hadwick werd op 1 november 2020 als opvolger van Emma aangesteld om dit onderwerp verder af te werken. David vroeg op 1 maart 2021 FWO-financiering aan en verkreeg dit ook. Het onderzoek van David Hadwick heeft als titel: *'Deus Tax Machina: The use of artificial intelligence by tax administrations in the EU and its implications for taxpayers fundamental rights'*. De eerste fase van dit onderzoek is afgerond. David Hadwick ontwikkelde een Citizen Science project.

4.2.2.3. Explainable AI

David Martens diende een voorstel in voor een ERC-Grant rond *'Explainable Artificial Intelligence'* op 4 februari 2020. Het voorstel werd niet geselecteerd door ERC maar het werd wel hoog gerangschikt. Het voorstel werd geselecteerd voor het runner-up programma van FWO. Een FWO-funding van 368k werd toegekend waardoor David Martens een post-doc kon aanwerven op dit project voor vier jaar. Op 1 oktober 2021 startte Pieter Leyman (post-doc) op dit project. Pieter Leyman verliet inmiddels de Universiteit Antwerpen. Lize Coenen werd vanaf 1 november 2022 aangesteld op dit onderzoek.

4.2.3. Vlaamse overheid

4.2.3.1. Explainable AI

Dit doctoraatsonderwerp werd uitgewerkt door Raphaël Mazine onder leiding van David Martens. Raphaël startte zijn onderzoek in het najaar 2019. Het onderzoek wordt gesponsord door de Vlaamse overheid. Het doctoraat is lopende.

4.2.3.2. Fairness in Machine Learning

In het najaar van 2019 startte Ewoenam Topko onder het promotorschap van Toon Calders. Hij doet zijn onderzoek binnen het thema *"Fairness in Machine Learning"*. Dit onderzoek wordt gefinancierd door de Vlaamse overheid. Ewoenam startte zijn onderzoek in het najaar 2019. Het onderzoek is lopende.

Ewoenam werkt ook aan een paper samen met David Hadwick (interdisciplinair) rond het vermijden van discriminatie bij het gebruik van algoritmes.

4.3. Lopend doctoraatsonderzoek op eigen middelen van de onderzoeker

4.3.1. International taxation and domestic policies: the choice for unorthodox taxation policies

Pedro Moraya Barros kwam in januari 2020 naar Antwerpen en maakt intussen binnen ATA deel uit van DigiTax. De promotoren zijn Anne Van de Vijver en Ann Jorissen. Er werd voor Pedro een projectvoorstel ingediend bij het FWO door Ann Jorissen en Danny Cassimon op 12 maart 2021. Deze financiering werd evenwel niet bekomen. Momenteel verblijft Pedro in Bologne voor onderzoek.

4.3.2. Belastingregeling voor investeringen in de mijnbouw

Christophe Malenga werkt sinds zomer 2021 aan zijn doctoraat met als titel: *'Belastingregeling voor investeringen in de mijnbouw in het licht van de strijd tegen agressieve belastingplanning in het tijdperk van digitalisering van de economie. Problemen, vraagstukken en vooruitzichten'*. De promotoren zijn Anne Van de Vijver, Marc Bourgeois en Tarcisio Diniz Magalhaes (co-promotor). Dit doctoraatsonderzoek is lopende. Tarcisio heeft een FWO-aanvraag ingediend om dit onderzoek te financieren.

4.3.3. The effect of the AI on the competitive advantage of the taxation practices of the CPA firms

Alexander Chaprak startte zijn doctoraat in de zomer 2021 onder het promotorschap van Ann Jorissen en David Martens met als titel: *'The effect of the AI use on the competitive advantage of the taxation practices of the CPA firms'*. Dit doctoraatsonderzoek is nog lopende.

4.3.4. Intellectual Property Tax Avoidance

Bercan Begley startte zijn onderzoek op 1 september 2021 onder het promotorschap van Ann Jorissen en Anne Van de Vijver met als titel: *'Intellectual Property Tax Avoidance'*. Dit onderzoek betreft een interdisciplinaire Phd (Faculteit Rechten en Faculteit Bedrijfswetenschappen en Economie). Bercan is de voorbije zomer gestopt met zijn onderzoek.

4.3.5. Why and how to tax business profits in a global digitalized economy: a normative principle-based analysis of the corporate income tax and its alternatives

Francesco de Lillo startte in de zomer 2022 met zijn onderzoek onder het promotorschap van Tarcisio Diniz Magalhaes en Anne Van de Vijver.

4.4. Lopend doctoraatsonderzoek in samenwerking met buitenlandse universiteiten

4.4.1. De Gordiaanse Knoop van Belastingheffing in de Europese Unie: een Herbezinning van de Allocatie van Bevoegdheden in de Europese Belastingen

Het dubbeldoctoraat van Sam Van der Vlugt met de Universiteit van Salerno handelt over de allocatie van fiscale bevoegdheden in de Europese Unie. De promotoren zijn Bruno Peeters (Universiteit Antwerpen) en Pasquale Pistone (Universiteit Salerno) en de co-promotor is Anne Van de Vijver als co-titularis grondige studie Europees belastingrecht. De titel van zijn doctoraat is: *'De Gordiaanse Knoop van Belastingheffing in de Europese Unie: Herbezinning van de Allocatie van Bevoegdheden in de Europese Belastingen'*. Sam Van der Vlugt verbleef voor zijn onderzoek zes maanden in Antwerpen. Het

onderzoekverblijf van Sam Van der Vlugt is beëindigd, maar hij heeft een BAP-statuuut gekregen zodat hij verbonden blijft aan de universiteit van Antwerpen en aan Antwerp Tax Academy. Sinds 1 september 2022 wordt hij aan de Universiteit Antwerpen voor 10 % aangesteld als BAP-ondezoeker. Dit aanstellingspercentage werd vanaf 1 januari 2023 opgetrokken tot 20%.

4.4.2. Het FIRE-project (Financial Information Retrieval Ecosystem)

Er werd een financieringsaanvraag ingediend door Eleonor Kristoffersson (Orebro University – Zweden) bij de Zweedse overheid i.k.v. een onderzoeksproject i.v.m. inzameling en het gebruik van financiële informatie via DLT (Distributed Ledger Technology) (interdisciplinair)(project FIRE). Anne Van de Vijver diende de aanvraag mee in. De financiering werd toegekend en het project ging van start met een workshop op 10 en 11 februari 2022 waaraan Anouk Decuypere en Sylvie De Raedt deelnamen. Er volgde noog een tweede workshop op 24 en 25 mei 2022 in Orebro waaraan Anne Van de Vijver deelnam en een conferentie in Orebro op 10 en 11 november 2022 waaraan Sylvie De Raedt, David Hadwick en Sam Van der Vlugt deelnamen. Er zal een boek worden uitgegeven met de papers die op het congres werden gepresenteerd.

4.5. Lopend onderzoek met interne financiering, andere dan Methusalemfinanciering

4.5.1. Cooperative compliance

Wouter Dister startte zijn doctoraatsonderzoek op 28 maart 2019 onder het promotorschap van Anne Van de Vijver en Miet Vanderhallen. Het onderzoek van Wouter Dister wordt gefinancierd door BOF-middelen. De titel luidt als volgt: *'The key success indicators of cooperative tax compliance for companies, using tax technology (namely the so called Tax Control Framework)'*. Miet Vanderhallen werd mee opgenomen als supervisor van DigiTax. De kwalitatieve data-analyse werd verwerkt in het doctoraatsonderzoek van Wouter Dister. Er werd ook overlegd met de Nederlandse professoren Hans Gribnau en Frans Leeuw (internationale expertencomité). Wouter Dister is aan het einde van zijn doctoraat. In januari 2023 zal hij zijn doctoraat indienen voor de indieningscommissie.

4.5.2. The future of the ability to pay principle

Karl Pauwels (mandaatassistent) startte zijn doctoraatsonderzoek op 12 maart 2018 onder het promotorschap van Anne Van de Vijver. Het onderzoek van Karl Pauwels wordt gefinancierd door Universiteit Antwerpen als mandaatassistent en heeft als titel: "The future of the ability to pay principle". Het doctoraatsonderzoek van Karl Pauwels loopt nog. Er wordt nagegaan welk aspect binnen de sociale zekerheid er kan worden gefiscaliseerd om ook daarop het draagkrachtbeginsel toe te passen. De doctoraatscommissie verliep gunstig. Er werd een Tournesol financieringsaanvraag ingediend voor Karl Pauwels om zijn onderzoekverblijf in Frankrijk te financieren. Karl Pauwels volgt het Tournesol-project verder op.

4.5.3. Digitalisering, duurzaamheid en belastingheffing

Tarcisio Diniz Magalhaes: (TTZAPBOF) werd aanvankelijk aangesteld per 1 oktober 2020, maar door de covidmaatregelen werd zijn verhuis van Canada naar België bemoeilijkt. Hij startte op 1 januari 2021. Hij doet onderzoek binnen het thema digitalisering, sustainability en belastingheffing. Tarcisio Diniz Magalhaes ontwikkelde verschillende initiatieven (zie website DigiTax).

4.5.4. The allocation of taxing powers between developed and developing countries

Sharon Waeytens (mandaatassistent) startte haar doctoraatsonderzoek op 1 februari 2021 onder het promotorschap van Bruno Peeters en Anne Van de Vijver. Dit onderzoek heeft als titel: *“In search of a more balanced allocation of taxing powers between developed and developing countries: a plea for international equity”*. Haar onderzoek wordt gefinancierd door de Universiteit Antwerpen. Het doctoraatsonderzoek loopt nog.

4.5.5. A sustainable value theory for the international tax system

Débora Ottoni Uébe Mansur startte haar onderzoek op 1 september 2021 onder het promotorschap van Tarcisio Diniz Magalhaes. Dit onderzoek wordt met BOF-middelen gefinancierd. Zij zal onderzoek doen over het onderwerp: *“Sustainable Value Theory for the Taxation of the Digital Economy (een duurzame waardetheorie voor het internationale belastingstelsel)”*. Haar onderzoek ligt op het kruispunt tussen sustainability, belastingheffing en het gebruik van technologie. Het onderzoek loopt nog.

4.5.6. Fairness perception and algorithmic decision of the tax government

Anouk Decuyper was oorspronkelijk aangeworven via Methusalem (zie hierboven). Sinds 1 september 2022, werd ze als onderzoeksmanager aangeworven op middelen van de Faculteit binnen de Onderzoeksgroep ‘Onderneming en Recht’. Inmiddels is bekend dat Anouk via beide genoemde kanalen financiering heeft verkregen voor haar onderzoek. Bijgevolg zal zij vanaf 1 januari 2023 worden aangesteld op FWO-middelen.

4.6. Financieringsaanvragen ingediend in 2022

4.6.1. ERC-Grant

P.M.

4.6.2. Belpo

Er werden twee proposals ingediend op 15 februari 2022:

(1) “Preparing the Belgian Federal Government for the new global tax framework of the digital economy”: coordinator: UAntwerpen (Tarcisio Diniz Magalhaes), andere partners: Yves de Rongé (accountancy), Paul Belleflamme, Jean Hendricx (economics) (UCL) en Ann Jorissen, Anne Van de Vijver en Sylvie De Raedt (UAntwerpen);

(2) “Transparent B2C delivery chains”: coordinator: UAntwerpen (Wouter Verheyen), andere partners: Sabine Limbourg (HEC Universit  de Liège), Amélie Lachapelle (UNamur), Sylvie De Raedt, Anne Van de Vijver en Roel Gevaers (UAntwerpen).

Helaas werden beide aanvragen niet weerhouden.

4.6.3. FWO-aanvragen

Er werd 1 FWO-fellowship ingediend onder promotorschap van Anne Van de Vijver voor het onderzoeksvoorstel van Kimberly Van Sande m.b.t. *‘belastingheffing van AI’*. Deze werd helaas niet weerhouden. De mogelijkheden worden onderzocht voor andere financiering en/of herindiening bij het FWO.

Er werden 5 FWO-onderzoeksaanvragen ingediend:

(1) rond ‘cashless payments’ onder het promotorschap van Bruno Peeters, Anne Van de Vijver en Luisa Scarcella;

(2) rond ‘taxadministratie 3.0’ onder het promotorschap van Sylvie De Raedt, Bruno Peeters en Luisa Scarcella;

- (3) rond 'fairness perception bij gebruik van algoritmen door de belastingadministratie' onder het promotorschap van Anne Van de Vijver en Stéphanie De Somer (onderzoek Anouk Decuypere);
- (4) rond 'Sustainable corporate taxation: accounting for negative externalities in income tax law', onder het promotorschap van Tarcisio Diniz Magalhaes, Allison Christians (Canada) en Gwenny Thomassen (UAntwerpen, Fac. Economie, onderzoeksgroep EnvEcon);
- (5) rond 'tax challenges and opportunities of digitalisation in the extractive sector' onder het promotorschap van Tarcisio Diniz Magalhaes voor het onderzoeksvorstel van Christophe Malenga.

Ondertussen is bekend dat enkel het onderzoeksvorstel rond fairness perception bij het gebruik van algoritmes bij de overheid werd ingewilligd (zie ook hierboven).

4.6.4. BOF/Francqui startup Grant

Tarcisio Diniz Magalhaes heeft een voorstel ingediend op 23 maart 2022 voor deze start up Grant (stichting Francqui/BOF)(max. 200.000 EUR voor 3 jaar). Deze financiering werd niet toegekend.

4.6.5. Nationale bank

Anouk Decuypere heeft o.l.v. Anne Van de Vijver een financieringsaanvraag ingediend bij de Nationale Bank m.bt. het lopende onderzoek 'fairness perception'. Deze financiering werd wel toegekend (zie hierboven)

4.6.6. Tournesol

Karl Pauwels kreeg een Tournesol-financiering voor zijn onderzoeksverblijf in Frankrijk (Lyon). Tournesol betreft een samenwerking tussen België en Frankrijk waarbij financiering kan worden aangevraagd voor onderzoeksverblijven in de beide landen. Karl Pauwels onderzoekt de wisselwerking tussen sociale zekerheidsrecht en fiscaal recht vanuit het perspectief van het draagkrachtbeginsel.

4.7. Affiliaties zonder financiële impact, met oog op indiening postdoc onderzoeksfianciering

Er is ook één geaffilieerden (post-doc onderzoeker) opgenomen binnen DigiTax:

- Nilay Dayanç Kuzeyli; zij bereidt een onderzoeksvorstel voor over "*taxation of blockchain technology considering its environmental effects*" (onder begeleiding van Anne Van de Vijver en Tarcisio Magalhaes). Er wordt momenteel onderzocht welk financieringskanaal zal worden gekozen voor het indienen van een nieuwe onderzoeksvraag.

4.8. Onderzoeksverblijven

-Marina Soares Marinho is verbonden aan de Universiteit Belo Horizonte, Brazilië. Zij doet onderzoek naar 'Confiscation taxes'. Ze is sedert augustus 2022 in België en zal in Antwerpen blijven tot januari 2023.

-Juan Manuel Vazquez is verbonden aan de Universiteit Amsterdam. Hij doet onderzoek naar de 'The role of online platforms in fighting tax fraud with respect to sellers in the sharing and gig economy (EU DAC7 and OECD Model Rules)'. Hij zal twee weken in november 2022 en twee weken in februari 2023 in Antwerpen verblijven.

5. Activiteiten

De programma's van de verschillende activiteiten kunnen worden geraadpleegd in bijlage.

5.1. Jaarlijks DigiTax congres

Deze conferentie vond plaats op 8 december 2022 (om 14:30 uur) en werd samen met de Wereldbank en het Prosperity Collaborative Network georganiseerd. Dit event verliep volledig online. Er waren gemiddeld 60 deelnemers.

5.2. Summerschool: 'Legal Technology and Legal Innovation'

De Summerschool: 'Legal Technology and Legal Innovation' vond plaats van 5 tot en met 9 september 2022. Dit event werd heel positief onthaald. Er waren 22 deelnemers.

5.3. Lectures series 2021-2022: Tax and Digital Transformation

DigiTax organiseert lezingen i.s.m. de Worldbank, VIA University College (Denmark), HMRC en Center for Taxpayer Rights. Het gemiddeld aantal deelnemers zijn 100 per lecture.

-Op 10 februari 2022 vond deze lezing plaats: 'the tax challenges relating to cryptocurrencies and cryptoassets' (Luisa Scarcella (host), Julien Jarrige en Michelle Harding (OECD).

-Op 24 februari 2022 (3-4 pm) vond deze lezing plaats: Lessons from Covid: 'the challenge of identification, authorization, and e-filing when using the tax system to distribute benefits' (Cassandra Robertson, Policy Director New Practice Law at new America.

5.4. Meeting met de Societal Impact Reflection Group

The Societal Impact Reflection Group werd uitgebreid met Kristof Waerzeggers van IMF (leading the tax law function in the legal department). De overige leden zijn Hans D'Hondt (voorzitter directiecomité FOD Financiën), David Van Herreweghe (administrateur-generaal Vlabel), Luc Batselier, (vertegenwoordiger van de Belgische fiscale administratie bij OESO). Deze groep kwam bijeen op 13 januari 2022.

5.5. Workshop Fairness

Het DigiTax team hield over het concept Fairness op 6 mei 2022 een workshop onder leiding van Jeroen Camps (psycholoog).

5.6. ATA i.s.m. Antwerpen in Fiscalibus (AIF)

De alumnivereniging (AIF) van de opleiding master fiscaal recht van de Universiteit Antwerpen, organiseert mede onder auspiciën van Antwerp Tax Academy jaarlijks in de regel twee activiteiten, respectievelijk in het voorjaar en in het najaar.

-Het **voorjaars-event** vond plaats op 3 mei 2022 (18:30-21:00 uur). Het thema van de voordracht is 'Creëer een win-win door sleutelmedewerkers te laten participeren'. De sponsor van dit event is Grant Thornton.

-Het **najaars-event** vond plaats op 25 oktober 2022 (19:00-21:00uur) in het Hof van Liere (UAntwerpen-Stadscampus). De sponsor van dit event is Taxpatria. Het thema van deze gelegenheidslezing is "Het expatregime: een wezenlijke verbetering of toch niet helemaal?"

5.7. ATA – Alumni event: Fit For 55-Seminar

Antwerp Tax Academy organiseerde op initiatief van Rik Smet het 'Fit For 55-Seminarie' voor de alumni op 21 november 2022 (5-7 pm). De titel van dit seminarie was: 'De Europese klimaattransitie en fiscaliteit: het Fit For 55 programma fiscaal toegelicht'. Het gaat over de EU Green Deal en belastingen zoals emissie, CO2-uitstoot, uitstoot van broeikasgassen, belastingen op energieproducten, plasticheffing e.d.m.

5.8. Filosofen over belastingen: workshop i.s.m. Hans Gribnau en Wim Lemmens

Op 3 november (19:00-20:30u) vond een lezing plaats met als titel: *'Filosofen over belastingen'*. De eerste lezing handelde over de invloed van de sociale contracttheorie van Jean-Jacques Rousseau. De hoofdsprekers zijn Hans Gribnau en Wim Lemmens. De inleiding werd gegeven door Wim Lemmens. Er waren meer dan 100 inschrijvingen.

5.9. Opleiding Transfer Pricing

Deze opleiding staat onder leiding van Anne Van de Vijver en vond plaats op 17 en 24 februari, 17 en 24 maart, 21 en 28 april 2022 (14.00 - 17.00 uur). Deze permanente vorming bood een inleiding over transfer pricing vanuit economisch, fiscaal en juridisch oogpunt. De laatste ontwikkelingen werden besproken. Vervolgens werd dieper ingegaan op een aantal specifieke topics zoals intangibles, de digitalisering, financiële transacties, business restructurings, en ten slotte, audits en geschillenbeslechting. De deelnemers kregen de mogelijkheid om voorafgaandelijk vragen voor te leggen die, voor zover als mogelijk, tijdens de colleges behandeld zouden worden. Er waren 19 deelnemers.

6. Samenwerkingen

6.1. Formele samenwerkingen

Antwerp Tax Academy houdt met diverse universiteiten en instanties contacten voor nauwe samenwerking. Hieronder vindt u een overzicht van de samenwerkingen:

- **Tilburg University:** Er is een samenwerkingsovereenkomst met de Universiteit van Tilburg afgesloten om bepaalde onderwerpen van de eindverhandelingen van de studenten Master Fiscaal Recht zowel toe te kennen aan een van de studenten uit de Master Fiscaal Recht en aan een Tilburgse student. Bedoeling is het rechtsvergelijkend onderzoek te bevorderen. Sinds het academiejaar 2014-2015 werden een vijftal onderwerpen in overleg uitgekozen. Tevens werden docenten van de Universiteit Tilburg betrokken bij de permanente vorming douanerechten en accijnzen.
- **ICHEC – ESSF:** Er is een samenwerkingsakkoord met ICHEC (Brussels Management School) sinds 1996. De bedoeling is de wederkerige uitwisseling van docenten, studenten en onderzoekers te bevorderen.
- **ULiège (Tax Institute HEC Liège):** Deze samenwerking heeft in het verleden geleid tot diverse initiatieven zoals o.m. een dubbeldoctoraat (A. Nollet), de toekenning van internationale Francqui-leerstoel toegekend aan Prof. dr. W. Schön met UAntwerpen als onthaalinstelling en de ULuik als partnerinstelling. De permanente vorming douanerechten en accijnzen wordt eveneens in samenspraak met de Universiteit Liège georganiseerd.
- **Antwerp Management School**
- **Young Universities for the Future of Europe (Yufe):** De YUFE-alliantie is gebaseerd op de gezamenlijke visie van tien jonge onderzoeksintensieve universiteiten en vier niet-academische partners verspreid over heel Europa. De universiteit van Antwerpen is een academisch lid van YUFE.
- **World Customs Organization (WCO):** het WCO verleend sinds 2018 zijn medewerking aan de permanente vorming Douane & Accijnzen.
- **KPMG PhD Research Grant:** Het bedrijfsleven en het hoger onderwijs vinden elkaar steeds vaker, ook in de humane wetenschappen. KPMG Belastingconsulenten heeft de Universiteit Antwerpen gefinancierd voor een doctoraatsstudie binnen het domein van het fiscaal recht en voor praktijksondersteuning in de Master Fiscaal Recht.

- **PwC Belgium:** PwC Belgium sponsort sedert 2015 het fiscaal onderwijs aan de Faculteit Rechten van de Universiteit Antwerpen. De steun komt in het bijzonder de Master Fiscaal Recht ten goede zoals die reeds meer dan 20 jaar succesvol in Antwerpen wordt georganiseerd. Met deze financiële steun onderschrijft PwC het belang van degelijk fiscaal onderricht en onderzoek.
- **EY, Deloitte, Cazimir advocaten, Tiberghien advocaten:** sponsors van doctoraatsonderzoek binnen DigiTax. In het kader van de sponsoringovereenkomst werden afspraken gemaakt om regelmatig contact te houden met DigiTax en ATA (informeel overleg, aanwezigheid op activiteiten, ...)
- **FOD Financien:** DigiTax heeft een formele samenwerkingsovereenkomst met de FOD Financien, waarbij de FOD Financien zich principieel bereid verklaart samen te werken in het kader van de onderzoeksobjectieven van DigiTax.
- **Vlaamse Belastingdienst:** DigiTax heeft een formele samenwerkingsovereenkomst met Vlabel, waarbij Vlabel zich bereid verklaart samen te werken in het kader van de onderzoeksobjectieven van DigiTax.
- **Universiteit Salerno:** in het raam van deze samenwerking loopt thans het doctoraatsonderzoek van Sam Van der Vlugt (dubbeldoctoraat)
- **Grant Thornton Belgium**

6.2. Informele samenwerkingen

- **Center for Taxpayer Rights:** DigiTax houdt contact met dit centrum en op onze respectievelijke websites wordt verwezen naar toekomstige congressen.
- **Worldbank, VIA University College (Denmark) en HMRC:** DigiTax organiseert samen met deze entiteiten een lezingenreeks in 2021 en plant nog gezamenlijke workshops in het najaar. Anders Agerskov van de Worldbank was eerder deelnemer van de workshop over less developed countries (januari 2021) en op de webinar over big data (november 2020).
- **UNamen (CRIDS):** DigiTax heeft een gezamenlijk onderzoeksproject met deze universiteit (over whistleblowing). DigiTax heeft actief deelgenomen aan het congres van CRIDS in november 2021 (Anne Van de Vijver, Kimberly Van Sande en Sylvie De Raedt). Er zijn ook verschillende gezamenlijke publicaties (Amelie Lachapelle en Sylvie De Raedt).
- **UGent (Center for Law and Technology):** dubbeldoctoraat van Liesa Keunen.
- **Digi4Fed (BELSPO consortium bestaande uit Kuleuven, UAntwerpen, UNamur, ULiège):** DigiTax organiseerde een gezamenlijke webinar met dit onderzoeksconsortium dat onderzoek verricht over big data en artificiële intelligentie bij overheidsdiensten. Sylvie De Raedt is ook lid van het follow up comité van dit consortium.
- **Örebro University:** zie FIRE project (hierboven)

7. Financiële situatie

De werkingsmiddelen van de Antwerp Tax Academy zijn beperkt en afhankelijk van subsidies, sponsoring (desgevallend in natura) door derden en van opbrengsten van door Antwerp Tax Academy georganiseerde studiedagen en congressen. Met het aantrekken van onderzoeksprojecten is Antwerp Tax Academy erin geslaagd op korte termijn te komen tot de vooropgestelde zelffinanciering. De kosten voor de administratieve opvolging door Nexus (interne kost) wordt door de Faculteit Rechten ten laste gelegd op het budget van Antwerp Tax Academy.

De financiële kerncijfers van 2022 zijn als volgt:

FINANCIËEL OVERZICHT ANTWERP TAX ACADEMY 2022	
OVERGEDRAGEN SALDI VAN 2021	129.839,03
INKOMSTEN (in EUR)	
Inschrijvingsgelden studiedagen en congressen	114.713,54
TOTAAL INKOMSTEN 2022	114.713,54
UITGAVEN (in EUR)	
Boeken	0,01
Licenties software	62,92
Erelonen en honoraria	19.944,67
Kadocheques gastsprekers	300,00
Merchandising	133,00
Aankoop drank en voeding	478,21
Inrichtingskosten congressen	1.165,74
Gelegenheidsgeschenken	550,00
Bijdragen en lidgelden	970,00
Reis en verblijf kstn gefact	-343,71
Aankopen cursussen en cursusmateriaal	5.668,38
Socio-culturele activiteiten	503,50
Inschrijving congressen personeel	958,00
Bankkosten, commissielonen, bewaarlonen	198,50
Bijdrage indirecte kosten	19.484,28
Verrekeningen (uitgaven interne kosten)	61.617,00
TOTAAL UITGAVEN 2022	111.690,50
RESULTAAT 2022	3.023,04
TOTAAL BESCHIKBAAR SALDO 2022	132.862,07